

הוסן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

מכות דף כ' ע"א

תאנה שהפריש ממנה תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ולא תרומת מעשר, ואכלה, כמה לוקה?

כשאהכלה בירושלים	כשהכניסה לירושלים ואכלה חוץ לירושלים	
לוקה אחד	לוקה שנים	באוכלה כהן
לוקה שנים	לוקה שלוש ¹	באוכלה זר

פירות טבל שהיו בירושלים ויצאו, מה דין המעשר שני שהופרש אח"כ?

כשלא נגמרא מלאכתן כשהיו בירושלים	כשנגמרה מלאכתן	
נפדים ונאכלים בכל מקום	חייב לאוכלו בירושלים	לבית שמאי
נפדים ונאכלים בכל מקום	נפדים ונאכלים בכל מקום ²	לבית הלל

המשחית פאת זקנו באופנים דלהלן מה דינו?

כשנטל לחמש פאות כאחד	כשלקטן במלקט וברהיטני	
חייב חמש	פטור	לתנא קמא
חייב אחד	חייב	לרבי אליעזר

להו"א³, הקורח חמש קרחות באופנים דלהלן בהתראה אחת, כמה חייב? [תד"ה לחייב].

כשיטת ריב"ן	כשיטת תוס'	
חייב חמש	חייב חמש	כשקרח בזה אחר זה ⁴

¹ לוקה משום אוכל תרומה והוא זר, ולוקה משום אוכל טבל – דהא לא הפריש תרומת מעשר מהעשר ראשון, ולוקה משום מעשר שני בחוץ – דהא היתה התאנה בירושלים ויצאה.

² אולם מבואר בגמ', שאם אכלו בלא פדייה לוקה, ולא כשאר מעשר שני שאם אכלו חוץ לירושלים הוא רק בעשה ואינו לוקה. והטעם דסבירא לן דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין וקלטוהו המחיצות למעשר שני לענין לאסור לאוכלו בכל מקום שהוא דין תורה. אמנם לענין להאסר בפדיון עתה גם מחוץ לירושלים, לזה לא קלטוהו מחיצות, והטעם דהיות שכל איסור לפדות מעשר שני שהיה בירושלים ויצא הוא רק איסור דרבנן, בזה לא אמרו את החידוש שמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ולכן אפשר לפדותו מחוץ לירושלים.

³ ר"ל כשהעמידה הגמ' את משנתינו בחדא התראה, קודם שדחתה ומי מחייב וכו'.

⁴ בהו"א סברה הגמ' שאם התרו בו ועשה חמש מעשים אחד אחר השני חייב על כל אחד ואחד, אולם חזרה בה הגמ' מזה, דהרי נזיר שהיה שותה כל היום יין והתרו בו פעם אחת אינו חייב על כל כוס וכוס אלא אחת.

הוסן ע"י סוכל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

כשקרח בבת אחת במקום אחד ⁵	חייב אחד	חייב חמש
--------------------------------------	----------	----------

מכות דף כ' ע"ב

למסקנא, הקורח חמש קרחות בחמש מקומות באופנים דלהלן בהתראה אחת, כמה חייב? [תד"ה לא].

לשיטת ריב"ן ⁶	לשיטת תוס' ⁷	
חייב אחד	חייב חמש	כשקרח בזה אחר זה ⁸
חייב חמש	חייב חמש ⁹	כשקרח בבת אחת

סכום שיטת ריב"ן בקריחה בהו"א ובמסקנא?

בבת אחת	בזה אחר זה	
חייב אחד	חייב אחד	קרח במקום אחד
חייב חמש	להו"א: חייב חמש למסקנא: חייב אחד	קרח בחמש מקומות

⁵ באופן הזה נחלקו ריב"ן ותוס', דריב"ן סובר שאם קרח בבת אחת בחמש אצבעותיו במקום אחד אינו חייב אלא אחת, דחשוב מעשה אחד גדול, ותוס' חולקים וס"ל שכיון שיש כאן שיעור של חמש קרחות היתה הו"א שחייב חמש.

⁶ הנה עיקר החילוק לשיטת ריב"ן בין ההו"א למסקנא, הוא שבהו"א הבנו שמה שחייבה המשנה בחמש קרחות מיירי אפילו בזה אחר זה, ואלו במסקנא באופן הזה הוא פטור, אלא שמיירי שקרח בחמש מקומות בבת אחת שאז חייב חמש. [אולם אם עשה במקום אחד חמש שיעורים אפילו להו"א פטור לשיטת ריב"ן וכנ"ל].

⁷ ולשיטתם עיקר החילוק בין ההו"א למסקנא הוא מה שנתחדש עתה שיש חילוק בין דין נזיר לדין קרחה, שבדין נזיר לא נתחדש פסוק לחייב אותו בהתראה אחת על כמה מעשים, ואילו בקרחה כן יש על זה פסוק. אלא שהוקשה לתוס', דא"כ נחייב חמש גם במקרה של ההו"א – שהוא לשיטתם בקורח שיעור חמש קרחות בבת אחת במקום אחד. ועל זה תירצו שאין לנו לחדש מהפסוק אלא את החידוש הקטן, והיינו שקרח חמש קרחות בב"א בחמש מקומות, אולם לחדש שבמקום אחד שקרח בו בב"א חמש שיעורים שחייב על זה חמש מלקות זה מנין לנו.

⁸ באופן הזה נחלקו ריב"ן ותוס' האם יש לחייב חמש מלקות על חמש קרחות כשקרח אחד אחר השני, ורק הראשון היה תוך כדי דיבור להתראה, דלריב"ן חייב רק אחד ולתוס' חמש.

⁹ זהו האופן שיש הבדל בין ההו"א למסקנא לשיטת תוס' ולגירסתם, דהנה הם גרסו גם בהו"א לתיבות: בבת אחת, והיינו שגם בהו"א הבנו שחייב חמש אפילו במקום אחד בגלל שיש חמש שיעורים. ולמסקנא באופן הזה אינו חייב אלא רק אחד כמו שמצינו בנזיר [וכנ"ל שעל זה אין ריבוי מהפסוק]. והאופן שחייב חמש לשיטתם למסקנא הוא כשקרח חמש קרחות בבת אחת בחמש מקומות, שעל זה יש ריבוי מהפסוק לחייבו.

הוסן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

מכות דף כ' ע"ב

סכום שיטת תוס' בקריחה בהו"א ובמסקנא?

בבת אחת	בזה אחר זה	
להו"א: חייב חמש למסקנא: חייב אחד	חייב אחד	קרח במקום אחד
חייב חמש	חייב חמש	קרח בחמש מקומות

כמה הוא שיעור קרחה שחייב עליו?

וחד אמר	וחד אמר	חד אמר	
בשתי שערות	כדי שיראה מראשו	כגריס	לרב יהודה בר חביבא
כעדשה	כדי שיראה מראשו	כגריס	לאיכא דמפיק

הניקף, האם לוקה?

כשניקף ע"י עצמו	כשמסייע	כשניקף מאחרים ואינו מסייע	
לוקה	לוקה	אינו לוקה	לרבנן
לוקה	לוקה	לוקה	לר' יהודה

המשרט על המת באופנים דלהלן כמה חייב?

שריטה אחת על חמש מתים	חמש שריטות על מת אחד	
חייב אחד ¹⁰	חייב חמש	לרבנן
חייב חמש	חייב חמש	לר' יוסי

¹⁰ הנה ר' יוסי לקמן דריש לנפש לחייב על כל נפש ונפש (ולפ"י משנתינו היא ר' יוסי), והקשתה הגמ' דצריך את הפסוק לשורט על ביתו שנפל שפטור, ותירצה שסבר ר' יוסי שריטה וגדידה אחת היא, ושם כבר כתוב שדוקא על מת חייב ומייתר לר' יוסי לנפש. אולם רבנן שלא ס"ל כן, אי"כ אין להם לזה הייתור לחייב במעשה שריטה אחת על חמש מתים.